

2. Про затвердження Правил користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг: наказ Державної туристичної адміністрації України від 16.03.2004 р. № 19, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 2 квітня 2004 р. за № 413/9012 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ.– Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0413-04>

3. Про статус народного депутата України : Закон України від 17 листопада 1992 року № 2790-ХІІ (станом на 13.06.2012 р.) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ.– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

4. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР (в ред. Закону № 4385-17 від 07.03.2012 р.) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт ВРУ.– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>

5. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України.– К. : Істина.– 928 с.

УДК 341 : 339.13(477) : 656.7(043.2)

Корчак Н. М.,
к. ю. н., доцент,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД НАДАННЯ АНТИМОНОПОЛЬНИМИ ОРГАНАМИ ДОЗВОЛУ НА УЗГОДЖЕНІ ДІЇ ПОВІТРЯНИХ ПЕРЕВІЗНИКІВ

Формулюючи та закріплюючи права та обов'язки учасників економічної конкуренції, законодавець чітко визначає і межі їх здійснення. Зокрема, стаття 6 Закону України "Про захист економічної конкуренції" від 11.01. 2001 року (далі – Закон) містить заборону на вчинення суб'єктами господарювання антиконкурентних узгоджених дій, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції. В окремих випадках законодавець уповноважує органи Антимонопольного комітету України надавати дозвіл на поведінку, яка порушує статтю 6 Закону. Відповідно до статті 10 Закону дозвіл надається за результатами здійснення порівняльної оцінки того, наскільки прояви тої чи іншої монопольної влади внаслідок вчинення суб'єктами господарювання узгодженої дії компенсуються перевагами, до яких вона призводить з точки зору вдосконалення виробництва, придбання або реалізації товару, техніко-технологічному, економічному розвитку, розвитку малих або середніх підприємств, оптимізації експорту чи імпорт

ту товарів, розробленню та застосуванню уніфікованих технічних умов або стандартів на товари, раціоналізації виробництва. Своєю чергою дозвіл на здійснення узгоджених дій органами Антимонопольного комітету України може надаватися або на невизначений термін або на обмежений термін, який зазвичай не перевищує п'ять років.

Так, вперше реалізація положень статті 10 Закону щодо авіаційних перевізників відбулася ще на початку 2007 року, коли з Антимонопольним комітетом України було погоджено створення Стратегічного альянсу "Українська авіаційна група" у складі ЗАТ "АероСвіт" і авіакомпанією Україна ТОВ "Авіакомпанія "Донбасаеро". А за результатами поглибленого дослідження ситуації на ринках авіаперевезень Антимонопольний комітет України надав дозвіл на внесення змін до узгоджених дій у вигляді укладення Додаткової угоди від 30 грудня 2009 року між ЗАТ "АероСвіт" і ТОВ "Авіакомпанія "Донбасаеро" у вигляді вступу до нього ВАТ "Дніпроавіа" терміном на один рік (до 1 грудня 2011 року) [2, с. 61]. У ході дослідження на предмет можливості надання згоди на такі узгоджені дії Антимонопольний комітет України встановив, що таке об'єднання зусиль учасників Стратегічного Альянсу дозволить розширити мережу польотів і продаж, підвищити ефективність використання літаків, а також оптимізувати витрати вказаних авіакомпаній та сприятиме вдосконаленню та раціоналізації виробництва, техніко-технологічному та економічному розвитку, що має позитивно позначитись на якості та доступності послуг з авіаперевезень. Водночас Антимонопольний комітет України зобов'язав ВАТ "Дніпроавіа" утримуватися від будь-яких дій, що можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції відносно доступу до послуг аеропорту в м. Дніпропетровськ авіакомпаній, які не входять до Альянсу, оскільки ВАТ "Дніпроавіа" є єдиною в Україні авіакомпанією, що одночасно надає аеропортові послуги та здійснює авіаперевезення з власного аеропорту .

Іншим прикладом є рішення Антимонопольного комітету України про надання дозволу терміном на 3 роки на узгоджені дії у вигляді здійснення спільної діяльності приватним акціонерним товариством "Авіакомпанія "Міжнародні авіалінії України" (Україна) та компанією "Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V." (Нідерланди) на маршруті Амстердам – Київ – Амстердам відповідно до Угоди про спільну діяльність від 23 грудня 2011 року [1] . Зокрема, Сторони мають намір здійснювати координацію надання послуг з продажу та маркетингу; діяльності з питань складання розкладів, регулярності рейсів та розміру повітряних суден; обсягів авіаперевезень пасажирів, товарно-матеріальних запасів і принципів надання послуг за маршрутом Амстердам – Київ

– Амстердам. Заявлені узгоджені дії сприятимуть вдосконаленню виробництва, придбанню або реалізації товару, економічному розвитку та раціоналізації виробництва на відповідному товарному ринку. З метою здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, запобігання, виявлення і припинення порушень цього законодавства, зобов'язати учасників узгоджених дій з моменту набрання чинності Угодою про спільну діяльність один раз на півріччя надавати до Антимонопольного комітету України інформацію про тарифи та дату їх запровадження при кожній зміні на квитки на маршруті Амстердам – Київ – Амстердам та калькуляцію цих тарифів.

Насамкінець варто зазначити, що надання органами Антимонопольного комітету України дозволу на узгоджені дії авіаційних перевізників є, по-перше, формою контролю поведінки за тими суб'єктами, які володіють значною ринковою владою, по-друге, свідченням позитивного регулювання конкурентних відносин в авіатранспортній галузі з метою забезпечення стратегічного розвитку вітчизняних авіакомпаній як на національному, так і на міжнародному ринках авіаперевезень.

Література

1. Рішення Антимонопольного комітету України № 307-р від 23 травня 2012 р. у справі № 24-25/93-12 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=91925&schema=main>

2. Стратегічний Альянс об'єднує ресурси авіакомпаній // Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. – 2010. – № 4 (39). – С. 61.

УДК 341 : 339.13(477) : 656.7(043.2)

Корчак Н. М.,
к. ю. н., доцент,
Бондаренко Р. С.,
студент,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРИРОДНІ МОНОПОЛІСТІ У ГАЛУЗІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

У сучасних умовах розвиток держави залежить не від ступеня її втручання у ринковий механізм, а від того, наскільки вона сприяє забезпеченню умов ефективного функціонування національної економіки.

Базовими елементами механізму координації системи господарю-

вання будь-якої країни є ринок і державне регулювання. Обидва механізми мають свої переваги й недоліки. Держава має регулювати ті сфери і процеси, які ринок виконує недостатньо ефективно, або не в змозі координувати взагалі.

До таких сфер повною мірою належить галузь транспорту, насамперед, сфера природної монополії у цій галузі. Галузь залізничного транспорту належить до найважливіших інфраструктурних галузей економіки, ефективне функціонування яких є запорукою успішного розвитку України в цілому. Ця галузь на сьогодні залишається однією з найбільш монополізованих, що зумовлене насамперед тим, що інфраструктура, яка забезпечує рух залізничного транспорту, належить до сфери природної монополії.

У Києві впевнено утримує монопольне (домінуюче) становище ДГТО "Південно-Західна залізниця" в особі Київської дирекції залізничних перевезень, що надає послуги користування залізничними коліями, диспетчерськими службами, вокзалами та іншими об'єктами інфраструктури, що забезпечують рух залізничного транспорту загального користування [1].

У галузях, які відносяться до природних монополій, не діють конкурентні механізми саморегулювання, внаслідок чого на цих ринках не забезпечується справедливий баланс інтересів, порушуються права споживачів, безпідставно зростають ціни, не завжди забезпечується належна якість товарів і послуг. Ефективність діяльності такої природної монополії знаходиться на надзвичайно низькому рівні, не забезпечується її технологічний та інноваційний розвиток. Для забезпечення свого подальшого існування такий суб'єкт господарювання вдається до різного роду маніпуляцій, оскільки прозорі правила гри миттєво виявлять безгосподарність і це призведе до банкрутства.

Лише протягом кількох останніх років органами Антимонопольного комітету України розглянуто понад 100 справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції на залізничному транспорті. Найбільш типовими з них є цінові та інші зловживання залізниць під час надання послуг вантажних та пасажирських залізничних перевезень, надання вагонів у користування, подачі й збирання вагонів. Одним з таких прикладів можна назвати застосування деякими підприємствами залізничного транспорту вільних тарифів у випадках, коли, відповідно до чинного законодавства, необхідно було застосувати регульовані тарифи, внаслідок чого завищувалась плата за надані послуги. Так, Антимонопольний комітет України свого часу не раз притягував до відповідальності Південно-Західну залізницю (далі – ПЗЗ).